Nieuwjaarstraditie Dande in de klas

door Melissa Stamper - foto's: stills Dande den klas

Het project 'Dande in de klas' van Leerorkest Aruba is half november gelanceerd. Sindsdien zijn een aantal scholen al begonnen met de lessen en sinds vorig weekeinde is het ook openbaar gemaakt op het YouTube-kanaal van Leerorkest Aruba. Normaliter worden de lessen voorbereid door Leerorkest Nederland maar de Dande-lessen zijn op Aruba zelf ontworpen, gefilmd en ook bewerkt. "Het was ook voor het eerst dat we een les op maat hebben gemaakt, Dande is specifiek iets van Aruba", vertelt muziekdocent Jaderick Croes.

In een gesprek met Ñapa vertelt Croes dat dit initiatief tot stand kwam omdat Directie Cultuur Aruba en stichting Unoca op zoek waren naar manieren om de Dande-cultuur onder de jeugd te stimuleren. Al jaren wordt dat door middel van een muziekfestival gedaan. Dit initiatief ondersteunt het muziekfestival door Dande ook toe te voegen binnen het onderwijs via het platform van Leerorkest Aruba. "En dat kan op een structurele manier omdat het elk jaar weer gebruikt kan worden", legt hij uit. Als muziekdocent Algemene Muzikale Vorming (AMV) geeft hij lessen aan diverse basisscholen die meedoen aan het programma van Leerorkest Aruba. Croes kwam met het voorstel en de directeur van Leerorkest Aruba, Johnny Croes, vond het een goed idee en samen hebben ze met Leerorkest Aruba de lessen vormgegeven.

Buchi Jay

In de online les over Dande wordt de neef van Croes, 'Buchi Jay' voorgesteld, in zijn witte hemd en sombrero komt hij met zijn ezelvriend 'Burico' over Dande vertellen. Niet alleen het ritme en muzikale toon worden uitgelegd, maar ook wat Dande precies is en waarom het zo uniek is. Het is een eindejaarstraditie die alleen op Aruba wordt gevierd. Buchi Jay legt in de video uit hoe men vroeger als muzikant na de jaarwisseling te voet langs huizen ging om mensen gelukkig nieuwjaar te wensen, het werd als een vorm van egen gezien. Ook legt hij welke instrumenten hiervoor typisch gebruikt worden.

Croes legt uit dat de rol van Buchi Jay is om op een speelse manier en vooral muzikaal kinderen over Dande te leren. Naast de geschiedenis van Dande komen ook enkele pioniers van Dande aan bod zoals Jendi Koolman en Mo Tito Croes. Ook komen kinderen meer te weten over de verschillen tussen de Dandes, want de Dande verschilt per district, aldus Croes. "Zo wordt het in Noord langzamer gespeeld, in Brazil werd het met een tambu gespeeld en in San Nicolas werd er met een tre (gitaarachtig instrument, red.) gespeeld, in Santa Cruz werd het ook anders gezongen en in Savaneta werd het juist sneller gespeeld." Zowel Croes als Buchi Jay maakt duidelijk dat de boodschap overal hetzelfde blijft: Dande moet vrolijkheid verspreiden. Aan het eind van de les krijgen kinderen ook de kans om zelf te zingen en kunnen ze samen met Buchi Jay Dande in de klas zingen. De kinderen worden ook gestimuleerd om zelf mee te doen, legt hij uit. "Ze kunnen aan het eind hun eigen Dande opnemen en die kan dan opgestuurd worden met de hashtag #dandedenklas naar Leerorkest Aruba, het kan gedeeld worden en aan het eind van het jaar willen we graag een video samenstellen."

Dande voor iedereen

Oorspronkelijk was het bedoeld voor leerlingen van groep 3 tot en met groep 8 op basisscholen maar volgens Croes hebben ze ook veel reacties gehad van volwassenen die niet veel wisten over Dande. "Gezien het feit dat iedereen het Leerorkest online moest volgen (wegens corona werden de lessen omgezet naar online vorig jaar, red.) is dit iets dat we lange tijd al wilden opzetten. Nu kan iedereen op de basisschool Dande-lessen volgen en nu het ook openbaar is gezet is het niet alleen toegankelijk voor kinderen, maar voor iedereen."

Culturele identiteit

Het programma Leerorkest is een initiatief uit Nederland, daar bestaat het programma inmiddels vijftien jaar en heeft als doel muziekeducatie met een maatschappelijke impact. Op Aruba is Leerorkest in 2019 met een pilotproject gestart en vorig jaar namen verschillende pilotscholen deel aan de instrumentlessen en ook de AMV-lessen. Dat er nu ook de mogelijkheid is om de culturele identiteit op zo'n bijzondere manier te kunnen belichten maakt Croes ook erg enthousiast: "Ik ben onze directeur Johnny Croes, en ook Juliette van Romondt, projectcoördinator van Leerorkest Aruba, heel dankbaar dat we deze lessen hebben kunnen uitgeven." Croes wordt inmiddels ook herkend op straat: "Ik kom net van een optreden en toen kwam ik een docent tegen die mij herkende. Die vroeg gelijk of ik op school kon komen om samen met de leerlingen op te treden", zegt hij lachend.

Wereldwijd

"Tot nu toe waren er geen leerlijnen voor culturele educatie op Aruba, althans niet dat we dat hebben gezien. Dit is een manier om de culturele identiteit in het onderwijs te voegen, maar ook mensen die in het buitenland zitten of kinderen met een Arubaanse afkomst die nooit op Aruba zijn geweest kunnen kennis maken met hun cultuur." Croes legt uit dat dit ook een manier is om Dande in het buitenland te promoten.

Leerorkest Nederland is in het kader hiervan ook de video in Nederland aan het promoten zodat anderen eveneens zien hoe de Arubaanse cultuur geïntegreerd wordt in de online lessen. Kinderen daar kunnen dus ook kennismaken met een andere cultuur. "Dat is ook het idee. Het moet niet alleen voor alle kinderen op het eiland zijn, maar in de toekomst is het de bedoeling om ondertiteling aan de video te koppelen zodat het wereldwijd te volgen is."

